

EVANGELIKUS ŐRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

Megjelenik hetenkint egy iven.
Kéziratokat, előfizetési díjakat, hirdetések szövegét és díját a szerkesztő-kiadó címére kell küldeni.

FELELŐS SZERKESZTŐ-KIADÓ:
GEDULY HENRIK evang. lelkész,
NYIREGYHÁZA.

A lap ára: Egész évre 12 K
Félévre 6 K
Negyedévre 3 K
Egyes szám ára 40 fillér.
* Hirdetés ára oldalanként 40 korona. *

TARTALOM-JEGYZÉK. **Vezércikk:** Megváltás. — Kint és bent. — Ostffyasszonyfalvi Ostffy István. Irta: *Payr Sándor.*
Bolélet. — **Pályázatok.** — **Hirdetések.** — **Mellékleten:** Templomszentelési ének. —
Készülünk-e? Bethlehembe. Irta: *Margócsy József.* — Templomavatás Nyiregyházán. — **Tárca.**
A parókhia. Mutatvány *Csekme Ferenc* füzetéből.

Megváltás.

Hogy a közeledő karácsonyi ünnepek egész nagy üdvtörténeti jelentőségét átérezzük és lelkünk húrjain megüssük azt a hangot, a melyen fohászaink és hálaénekeink felszálljanak az Úrhoz: elég volna kezünkbe vennünk a könyvek könyvét, benne a zsidókhoz írt levél első pár sorát: „*Minekutána az Isten sok rendben és sokféleképen szólott hajdan az atyáknak a próféták által, ez utolsó időkben szólott nekünk Fia által, a kit tett mindennek örökösévé, a ki által a világot is teremtette, a ki az ő dicsőségének visszatükröződése és az ő valóságának képmása, a ki hatalma szavával fentartja a mindenséget, a ki minkent bűneinktől megtisztítván, üle a Felségnek jobbjára a magasságban, annyival kiválóbb lévén az angyaloknál, a mennyivel különb nevet örökölt azoknál. Mert kinek mondotta valaha az angyalok közül: Én Fiam vagy te, én ma szültelek téged.*”

Óh micsoda lelkes, igazi apostoli ihlettel megírt dicsőítése ez ama Megtartónak, ama Megváltónak, a kit Isten atyai kegyelemmel küldött a bűnös emberiség Szabadítójául, a szenvedés, bánat és halódás örvénylő habjai között vergődők Erősségéül, földi létünk küzdelmes világának homályos útain mindörökre fénylő Vezércsillagul, — soha, még a halódók szívében sem kialvó Szövétnekül.

Mint égi vígasztalás zománca tükröződik vissza ez ihletett apostoli szavakból ama csodálatos ősi prófécia megvalósulása: „*Mert a hegyek eltávoznak és a halmok megrendülnek, de az én irgalmasságom töled el nem távozik és békességem szövetsége meg nem rendül . . . És minden fiad az Úr tanítványai lesznek és nagy lesz fiad békessége.*”

Valóban, a Krisztusban a krisztusi váltságban való békeség ünnepe a Szent karácsony. Az Ő születése áldásainak fénye meg nem nem homályosul és az emberiség millióinak békessége ő benne meg nem kisebbedik azért, mert balga emberi hiúság Őt meg akarná fosztani az Atya által reáruházott örökségtől, a melynélfogva ő az Atya dicsőségének visszatükröződése és az ő valóságának képmása, a ki hatalma szavával fentartja a mindenséget, a ki minket bűneinktől megtisztítván, üle a Felségnek jobbjára. „Nem, nem! Hiába kerestek bálványokat, a melyek húsból, vérből, emberi hiúságból és gögből valók, hiába akarjátok ledönteni a Krisztust dicsősége trónjáról s helyébe ültetni az észet, mely hideg és gyarló, és a kórlátlan szabadságok elméletét, mely a kölcsönhatás és egyetemes lét alaptörvényeiről megfeledkezik: arra lehettek eléggé dőrék, hogy saját hitvilágotokat összetörjétek, szellemes állatokká sülyedjétek, de arra mindörökre gyöngék és tehetetlenek maradtok, hogy a hívők, az igazak és a szenvedők legféltettebb kincsét, a krisztusi váltság-hitet romba döntsetek. Vidimus jam alios ventos. Az Úr látott már egyéb viharokat is. Mégis Ő volt az, a ki által a viharzó tenger elcsendesített.

Halmozzatok bár össze még mily erőfeszítéssel a hittagadás, a vallástagadás láncokoskodásait: a krisztusi hitnek szívünkben égő lángja annál magasabbra csap, hogy belső

parancs szavának engedve, felperzselje az erőszakolt emberi okoskodások által elébe dobott akadályokat. Mi igenis hisszük és valljuk, hogy a mennyei Atyának a Krisztus váltságművében velünk kötött béke — szövetsége e földön soha meg nem rendül és hisszük és valljuk az előttünk álló évezredek próféciájaként: *És minden fiaid az Úr tanítványai lesznek és nagy lesz fiaid békessége!*

Kint és bent.

A karácsonyi ünnepek egyházpolitikai tekintetben is nevezetes fordulópontokhoz juttatják az érdeklődő emberiséget, — fordulópontokhoz, amelyek helyenként a sötétség, helyenként ismét a Krisztusi világosság egymással küzdő szellemeinek nyoma látható. Szemmel látható a klerikalizmus csődje kint, a fejlettebb kulturállamokban és előhaladása nálunk, de főként szomszédságunkban.

Canalejas spanyol miniszterelnök, aki nagy egyházpolitikai reformművét a vallásszabadság kiterjesztésével kezdte, a polgári házasságkötés intézményének, illetőleg annak eddig meglevő szűkebb formáinak és jogérvényének kibővítésével folytatta, most eljutott ama pontra, hogy a kolostorokat szekularizálja, azok henyélő és fanatizáló lakóit kiűzze, sőt az általuk állandó gazdasági függésben tartott, kiszipolyozott, elnyomott népet tőlök, az ő száműzetésük által egyszersmindenkorra megszabadítsa. *Portugália* a maga nagy alkotmányjogi átalakulása közben, amelynek folyamán még több évszázados királysági államformáját is feláldozta, *szomorú* tapasztalatokat szerzett arról, mennyire útjában áll a szabadsági törekvések diadalának a klérus, főként a jezsuiták meg a többi szerzetesek. Ott is megkezdődött tehát a purifikáció munkája. Loyola Ignác szerzete és a csak névszerint más, de lélekben, törekvésekben ugyanazonos többi portugál szerzetesek számára szűk lett az ési otthon. Új hazát keresnek tehát a spanyol és a portugál szerzetesek egyaránt, mint a hogy pár év előtt a Clemenceau és Cambon kormány hatalmas secularizáló munkája nyomán új hazát voltak kénytelenek keresni a francia chatreuse híres guártói és a Notre dames de Sion fanatikus hölgyei is. És ezt a hazát — csudálatosképen — Magyarországon és kapcsoltságban találják meg. A fanatikus katolikus főúri körökben valóságos újabbkori liga alakul a kiűzött, néprontó — és ami ennek nyomán a történelem, sőt a szemünk előtt folyó jelenidők kérelmetlen tanúságai szerint elkerülhetetlenül bekövetkezik, az állami béke megrontói — az idegenből kiűzött szerzetesek befogadására. Régi várakokat vásárolnak meg számukra, hogy azok erős bástyái között őket elhelyezve, zavartalanul kezdhessék meg itt, ez ősi szabadság földjén, az egész művelt világon dicstelenül félbehagyott munkáikat. És míg a galíciai bevándorlás ellen támad elég sok bátor és jogos hang, még a legközelebről érdekelt zsidóság képviselői részéről is, — addig e nem kevésbé veszedelmes beözönlés ellen nincs, aki szót emeljen és tiltakozzék az ellen, hogy a törvényes intézkedésekkel innen még Mária Theresia és II. József idejében száműzött néprontó elem ide beköltözzék, itt megtelepedjék, magának itt

ingatlanokat sajátítson ki, azután kibocsássa a nép-jölét elfojtásában és a saját gazdagodása és befolyása növelésében oly mesterileg működő szipolyait, csáp-jait. Sőt az ellen se emelkedik hang, hogy Boszniában, amelynek — mint bekebelezett résznek — a vallás-felekezeti béke és állami jogrend alapelvei szempontjából velünk azonos szempontok szerint kell bírálat alá esnie: maga Stadler szarajevói érsek vezetése alatt valóságos utazó karavánok létesülnek, amelyeknek célja a boszniai völgyek termőföldjének a jezsuiták számára összevásárlása, úgy, amint az Travnikban és környékén máris megtörtént. Hová fog ez vezetni, ha mindez szó nélkül elhallgattatik? Hiszen akkor ez a beözönló fekete martalóhad valósággal két tűz közé szorít minket és lassan-lassan megfojt, el-emészt!?

Szerencse, hogy máshol szerencsésebben kezdnek alakulni a viszonyok. Értjük alatta a külföld egyházpolitikai alakulásait. Olvasóink bizonyára ismerik a Miksa, szász herceg esetét, akit tudományos munkáiban csak kissé érintett meg a szabadabb felfogás szellője és máris megindult ellene a Vatikán büntető akciója. Mint kortörténeti helyes megítélését, itt közöljük egy napilapnak ez eseményhez fűzött magyarázatát és az ez ügyben érkezett távirati tudósításokat:

A türelmellen Vatikán megint állást foglalt a szabad vélemény ellen és megint letörte a klérus egyik nagy és jelentős tagját, aki hajszálnyira eltért a Vatikán erőszakos és türelmetlen fölfogásától. Miksa szász hercegnek, az Egyház egyik díszének és büszkeségének az irását indexre tették, a lappéldányt, amelyben a herceg cikke a római és keleti egyházak egyesítéséről megjelent, elkoboztatták és a szász király öcsésének meg kell járni Rómában a maga Canossáját csak azért, mert egy gyakorlati kérdésben más nézetten mer lenni, mint Merry del Val és a vatikáni hatalmasok. Ez a gögös, agresszív, ellentmondást, más véleményt nem tűrő, gondolattipró magatartása a Vatikánnak most annál csodálatosabb, mert az az ember, akit egyetlen bátor szaváért eretneknek kiáltott ki, akit megfenyegetett a nagy átokkal és akit megszégyenítve tört le, nem volt valami forradalmár lélek, valami lázongó lelkű kis papocska vagy egy renegáttá lett klerikális vezér. Miksa herceg, a szász király pap fivére, lelkes, meggyőződéses, sőt harcra hajlamos volt mindig a klerikalizmusnak, jámbor és vallásos lelkű ember, aki fejet hajtott a pápa előtt és akinek soha eszébe nem jutott, hogy forradalmi vagy tekintélydöntő ideákat dobjon az alázatos katolikus hívők közé. Büszkének voltak rá és tüntettek vele, de letörték és megcsúfolták most, hogy hangot mert adni a maga tudományos meggyőződésének.

Miksa hercegnek az volt a bűne, hogy a keleti és a római egyházak egyesítéséről cikket írt és ebben a cikkben tárgyilagosságot maradt és a főnálló, tényleges állapotokból levonta a természetes következtetéseket. A hercegnek régóta kedvenc tárgya volt a katolikus egyházak egyesítésének a kérdése, sokat foglalkozott ezzel és most, hogy a Vatikánban is beszélni kezdtek a dologról, a gyakorlati megoldás lehetőségéről is elmordta a nézeteit. Megírta, hogy az egyesítés csak úgy lehetséges, ha a keleti egyházak patriarcháit meghagyják a vezető méltóságukban és a pápa csak primus inter pares lesz, aki volt ezelőtt, nem pedig tejhatalmu monarcha. A keleti egyházak szabadságát soha nem lehet elkobozni és ha Rómá-

ban így képzelik el az egyesítést, abból soha nem lehet semmi, írta Miksa herceg. Annak a bizonyítására, hogy a monarchisztikus pápaság azelőtt nem volt dogma, kitért a herceg arra is, hogy ez a tétel csak a pseudo-Isidoriana után került uralomra, már pedig, hogy az ál-Isidor hogyan hamisított, csempészett, ferdített és csalt, azt az egyházjog már régen kimutatta.

Ezt mondotta el Miksa herceg, a derék, alázatos és klerikális pap és ezért zúdult föl ellene a Vatikán. A szabad kutatásnak és a tudománynak egyetlen fölwillanása volt csak a szász herceg cikke és Róma megmozdult, hogy a csirájában fojtja meg a szellemet, amely gondolkozni, tanulni és kutatni mert. Az a brutális erőszak, amely a Merry del Val spanyol véreből átcsapott az egész Vatikánra, fölágaskodott, amikor egy hang érinteni merte az abszolútikus pápaság dogmáját és megsemmisítette, lehengette miatta az egyház egyik legnagyobb hívét, egyik legarisztokratább papját. Abban, amit Miksa herceg írt, nem volt politika, lázadás, pártútés vagy szabadgondolkodás. De a szabad megnyilatkozása volt egy olyan ember gondolkodásának, akinek némi köze van a tudományhoz. Róma ezt sem tudta tűrni, mert Rómában a máglyára vetnek mindenkit, akinek véleménye van és az indexre teszik a tudományt. Nekik csak egy véleményük van: az ő uralmuk; csak egy a tudomány: fejet hajtani a Vatikán előtt. Aki ez ellen mozdulni mer, azt megfojtják, letörik, elhallgatják, még akkor is, ha ez a valaki a szász király öccse. És jaj azoknak, akiket Róma lever. A szeretet prédikátorai nem ismerik a könyörületet és a Rampollák és Merry del Valok brutális, gőgös vére kitobzódik a hatalomban, ha egyszer hozzájut.

A Vatikánnak és Miksa hercegnek afférjéről a következő tádosításunk szól:

Berlin, december 16.

Miksa szász herceg cikkéről és a Vatikánnal való konfliktusáról a „Deutsche Tageszeitung“-nak ezt jelentik Rómából: a „Rom und der Orient“ című folyóiratnak azt a számát, amelyben Miksa hercegnek cikke: „Gondolatok az egyházi újításokról“, megjelent, kivonták a forgalomból és terjesztését kiközösítés terhe mellett megtiltották. A folyóirat szerkesztőse a herceget, aki évek óta foglalkozik orientálista tanulmányokkal és a freiburgi egyetemen theologiai tanszéket foglal el, megkérte, hogy a folyóirat számára cikket írjon. A herceg inkriminált cikkében bizonyítékok felsorolása nélkül azt állította, hogy a firenzei zsinaton, amelyet különösen a két egyház egyesítése végett hívtak össze, több egyházatya hamis szöveget használt fel s hogy a római egyház különben is sok hamis okmányt értékesített céljaira. Dogmatikai tekintetben úgymond elég arra utalni, hogy a két egyház hitvallásában nagyon eltérő hitelvek vannak; ilyen például a pápa csalhatatlansága, szűz Máriának szeplőtlen fogantatása és a tisztító tűz.

Erről a cikkről jelentést tettek a legelső egyházi hatóságoknak és ez a hatóság utasította Pelegrinót, hogy már ismertetett közleményét az „Osservatore Romano“-ban nyilvánosságra hozza. A legfelsőbb egyházi hatóság elvárja, hogy Miksa herceg állításait nyilvánosan vissza fogja vonni, különben nem tarthatná meg a freiburgi egyetemen tanári állását.

A „Tägliche Rundschau“-nak ezt jelentik Rómából: A herceg cikke élesen bírálja a római rendszert.

A herceg azzal vádolja a pápát és az egyházat, hogy erőszakos volt és uralkodó vágyának mindent alárendelt. A pápák az egyesülés alatt mindig csak a teljes leigázást, nem pedig az egyenjogúságot értették. A herceg emlékeztet arra, hogy az első évszázadban az egyház nem volt monarchia és csak az ál-izidori ismeretes hamisítás után lett abszolút monarchia. Ilyen rendszert nem lehet a keletiekre fölerőszakolni. A pápának az önmegtagadásban elől kell járnia és meg kell engednie, hogy a keletiek az első idők püspökeinek fölfogását vallják. A pápának le kell mondaniok az önkényről és a pénzsóvárságról, le kell mondaniok arról, hogy a keletiek sok ezer frankot fizettek minden püspöki bulláért és minden diszpenzációért, mert az egyesítő törekvésben most nem látnak egyebet, mint pénzsóvárgást. A mostani egyesült görögök csak szolgaságban tartott latinok. Az sem járja, hogy hitdolgokban Róma a keletiektől oly dogmák elfogadását követeli, a melyeket a latin egyház egyedül gyártott. Miksa herceg rámutat I. Miklós pápának gőgös és önkényes viselkedésére. III. Ince pápának a görögök irányában tanusított méltatlan és zsarnoki eljárására, a zsinati határozatok hamisított passzusaira, a melyeket a latinok arra használtak fel, hogy dogmákat gyártsanak. A herceg cikke nagyon keserű és még soha sem hangoztatott dolgokat mond a római kuriának és különösen Keleten óriási föltűnést keltett.

Bécs, december 16.

Miksa szász herceg cikkében a keleti és római egyházak egyesítéséről szól. Az unió, mondja a herceg, két egyenlő rangúnak az egyesülését jelenti. Az első századokban az Egyház csakugyan nem volt monarchia, a püspökök önállóan kormányozták a megyéjüket. A római püspöknek voltak bizonyos előjogai, de az uralkodását a pseudoisidori dekretálisok alkalmazásával tudta megállapítani. Ez az erőszakos uralom hozta létre nyugaton a szkizmat. Kílatástalan dolog a római pápaság autokraciájának elismerését várni a keleti keresztényektől. Meg kell hagyni azt a jogukat, hogy a pápának azt adhassák csak meg, amit az első századokban megadtak neki és nem lehet tőlük többet kívánni. Ez azonban nem elég. Rómának erőt kell venni magán és meg kell hagyni a keletieknek a magukkal való rendelkezés jogát. Ha egy keleti püspök éppen úgy, mint egy római, a kanonizálásáért ezrekre menő összegeket tartozna Rómába küldeni és minden egyéb fölmentésért is mindig csak fizetnie kellene Rómának, bizonyosan azt a gyanút fogná, hogy az egész egyesülés csak a római kúria uralkodási és penzvágyát szolgálja. Ebben a gyanújukban megerősítheti a keletieket, ha látják a görög-egyesültek és a szentszék közötti viszonyt. Az egyesültek csak látszólag keletiek, különben latinok, a szentszék azonban csak túri őket és az Egyház kormányzásába semmi beleszólást sem enged nekik. A dogmai kérdéssel azt mondta a herceg, hogy az egyesülést meg kell előzni a hitben való egyesülésnek. A hitben egyenlő a két egyház, a különbségek csak theologiai formulákban vannak. Meg kellene elégedni azzal, ha a keletiek a latin egyház fejlődését ezek között a formulák között jogosnak ismernék el, különben pedig maradnának a régi hitüknél. A latinoknak nem volna szabad kényszeríteni őket, hogy ezeket a formulákat elfogadják. Végül ezt mondta a herceg: „Egy kicsit több szeretetre és igazságra volna szükség a keletiekkel való bánásban. I. Miklós pápának

gőgös, szigorú hangja, a melyen a keletiekkel beszélt, joggal sérthette azokat. IX. Leó bullái is vérig sértették a keletieket. III. Incze végre elvette a görögök birtokát s a latinoknak adta őket. Öszhajú püspököket elkergetett és fiatal rómaiakat ültetett a helyükbe. Ami a hamisításokat illeti, mind a két egyház hamisított zsínatiratokkal és egyházatya-nyilatkozatokkal erősítette a maga álláspontját. Hogy a katolikusok miféle argumentumokkal bizonyították a pápa uralkodási jogát, a trassubstantiatiót, a tisztítótűzet és egyéb dogmáikat, azt mondani se kell.

Berlin, december 16.

A konfliktus Miksa szász herceg és a Szentszék között valószínűleg békésen fog elsimulni, még pedig oly módon, hogy a herceg Rómába utazik s ünnepies formában visszavonja azt a történelmi fejtegetést, melyet a Vatikán rekriminál a „Rom und Orient“ című folyóiratban megjelent cikksorozatban. A pápa utasította Pellegrini apátot, a folyóirat kiadóját, hogy a meglévő példányokat s egyáltalában a herceg „Gedanken über die Einigung der Kirche“ című cikkét semmisíttesse meg s fejezze ki lapjában nyilvánosan sajnálkozását a cikk megjelenése fölött. Ennyi az egész, amit a Szentszék a herceg ellen tenni akar, tekintve azt a jó viszonyt, amelyben a Vatikán a szász királyi udvarral van. A pápa Rómába citálta Miksa herceget s ő eleget fog tenni a hívásnak, hogy visszavonja cikkét.

Agost király fivérének, Miksa hercegnek afféjéről csak az ujságokból értesült, mert a herceg nem közölte az esetet a királylyal. A szász udvarban a pápa hivatalos lapjának támadását arra vezetik vissza, hogy annak idején a szász király élesen kikelt a Borromeus-enciklika ellen.

A legújabb fordulatokról a következő értesítés számol be: Hirt adtunk arról, hogy a pápa maga elé idézte Miksa szász herceget, a freiburgi egyetem valóságos tanárát avégből, hogy ünnepélyes bűnbánással vonja vissza a „Róma és a Kelet“ című folyóiratban közölt ismeretes cikkét, illetve annak állításait és hogy a cikk megjelenéséért kérjen bocsánatot. Még nem érkezett értesítés a felől, hogy a herceg hajlandó-e megjárni ezt a lealázó canossát, de nem is valószínű, hogy azt, amit meggyőződés alapján írt, újlag tévedésnek és valótlannak jelentse ki. Annyi bizonyos, hogy a viszony a Vatikán és a szász udvar közt, amely különben sem volt a legszívélyesebb, a történetek után még hüvösebbé válik. A herceg tudvalevően öcsce a szász királynak, aki annak idején igen liberális módon és határozottan állást foglalt a hírhedt Borromeus-enciklikával szemben és a kinek ilyenformán most legalább is egygyel kevesebb oka van rajongani a Vatikánért. Drezdából azt táviratozzák, hogy Miksa herceg esete, ottani katolikus körökben, nagy nyugtalanságot okoz. A hangulat az elkeseredés felé hajlik. Ámbár a király katolikus vallású, katolikus körökben nem tartják kizártnak, hogy ez esetből kifolyólag szakítás történik a Wettin-ház és a Vatikán között. A Wettin-ház, mint ismeretes, régebben a lutheránus hiten volt. Megeshetik, hogy visszatér a régi hitre. Az bizonyos, hogy Rómában balkézrel intézik ezt a szerencsétlen reakciós politikát. Egyik kinos baklövés a másikat követi. Ily ténykedésekkel a Vatikán egyre inkább veszít amúgy is ingatag tekintélyéből.

* * *

Egyébként — úgy látszik — ebben az esetben is bekövetkezik az önálló vélemény szolgálkodása a pápa abszolút akarata előtt, a mennyiben a legújabb fejleményekről ekként értesítenek a lapok: Rómából jelentik: Miksa szász herceg, aki *levélben már kijelentette teljes meghódolását*, legközelebb élőszóval is ugyanily nyilatkozatot fog tenni. A Vatikánban különben is el vannak keseredve a szász király ellen, aki néhány hónappal ezelőtt nagy energiával tiltakozott a Borromeus-enciklika ellen. A szász herceg cikke most jó alkalom volt arra, hogy a Vatikán megboszúlja magát. — Mint a Berlinben megjelenő „Lokalanzeiger“ Rómából értesül, vatikáni körökben azt beszélik, hogy Miksa herceg cikke nem keltett volna különösebb figyelmet. ha ugyanakkor egy másik folyóirat hasonló célokból Pellegrini apát vállalkozását már kezdetben nem támadja. Miksa hercegnek a »Róma és a Kelet« című cikkében közzétett cikke a római és a keleti egyházak egyesítése eszmájének többet értett, mint használt. — Milánóból táviratozzák: A »Perseveranza« mai számában interviert közöl Miksa szász herceggel, aki többek között azt mondta, hogy mivel egyes katolikus népek kénytelenek voltak elfordulni az egyháztól, azokat az orthodox népekkel kellene pótolni. Cikkében semmi agresszív tendencia nem volt, nyugodt a lelkiismerete, hogy mint pap, híven teljesítette kötelességét, hogy elfogulatlan és békülékeny volt. Mivel a keleti egyház különböző vallási centrumokra oszlik, jogosulatlan az a követelése, hogy a katolikus egyházat rendeljék a keleti egyház alá. A protestantizmus fenyegető előrenyomulása és az orthodox egyház kebelében dúló belső harcok amellet szólnak, hogy elérkezett a kedvező pillanat a római és a keleti egyházak egyesítésére. „Azt hittem, — fejezte be szavait a herceg — hogy a római egyház szellemében cselekszem. Tévedtem. *Eddig nem kaptam rendeletet Rómából, hogy vissza kell vonnom fejtegetéseimet.* — Drezdából jelentik: A király vasárnap fogadta Schäffer püspököt s hosszasan tanácskozott vele Miksa herceg ügyéről. Az udvar nem fogja magát beleártani a dologba, Schäffer püspök azonban emlékeztetni fogja a Vatikánt, hogy Mathies kamarás még mindig nem vonta vissza a szász király ellen intézett támadását.

—

De hogy itthonról is teljes hűséggel számoljunk be, ki kell emelni két fontos tény. Nevezetesen, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter a képviselőház pénzügyi bizottságának f. hó 14-én tartott ülésén Gróf Tisza István azon felszólalására, amelyben kérte a protestáns egyházak részére adott államsegély rövid időn belüli emelését, kijelentette, hogy az adócsökkentési segély felemeléséről a jövő költségvetésben gondoskodni kíván s *foglalkozni fog* a prot. egyházi javadalmazások állandósításának kérdésével. — Gróf Kúen-Héderváry Károly miniszterelnök pedig f. hó 15-én az Orle. Balthazar Dezső vezetése alatt nála tisztelegő küldöttségének, amely az 1848. XX. t.-c. végrehajtását és a lelkészek fizetésrendezését sürgette, kijelentette, hogy mint a múltból, úgy a jelenből jól ismeri a ref. lelkészek működésének erejét és súlyát, tájékozva van a hivatásukhoz szükséges anyagi feltételek gyengeségéről is. Ez elég arra, hogy ne csak általánosságban, hanem ezuttal teljes határozottsággal megnyugtathassa őket. Kijelentette, hogy kérelmük teljesítése már a jövő évi, vagyis az 1912-re szóló költségvetés kere-

Templomszentelési ének.

— Az új magyar énekeskönyvből. —

Először énekeltetett Nyíregyházán, 1910. december 18-án.

(Dallama: Vigyázatok, azt kiáltják.)

Szövegét írta: *Sántha Károly.*

Megnyílt immár házad nekünk,
Színed elé örömmel lépünk,
Gondviselő, jó Istenünk!
Szent hajlékod immár ékes,
Hitbuzgóság vitte azt véghez,
Hogy felzenghet már énekünk.

Hálánk égi szárnyon
Most Tehozzád szálljon.

Hogy kiterjed
Ránk kegyelmed

Bő áldása:

Legyen ez a *hála* háza!

Amint Jákób hajdanában
Bujdosása sivatagában
Látta az ég angyalait
A lajtorján, melynek vége
Földről felért a megnyílt égbe,
S lelkéből is fölszállt a hit:

Hitünk égi szárnyon

Itt is égbe szálljon.

A te házad,

A hol árad

Hit forrása:

Legyen *imádságnak* háza!

Ha a béke sirját ássa
Rút gyűlölség viszálykodása,
S testvér testvér ellen lép fel:

Hiveidet, óh nagy Isten,
Hajlékodbba te fogadd itten,
Legyen házad menedékhely!

Hozzád égi szárnyon

Engesztelés szálljon,

A mi házunk

Vándorlásunk

Szent oáza:

Legyen ez a *béke* háza.

Akit nagy csapások érnek,
Kit elhagytak már a remények,

Ide hozzád meneküljön;

Kit lesújtott bánat, inség,

Nagy bajai azt ide intsék,

Hogy hitében felüdüljön.

Hozzád égi szárnyon

Új reményei szálljon:

Lesz még egykor

Itt egy szebb kor

Virulása!

Ez a *szeretetnek* háza.

Készülünk-e?

— Bethlehembe. —

Nyáját őriző pásztorok! lelkészek. Keleti bölcsek! egyházfelügyelők, egyháztanácsosok — készülünk-e?

Oh igen is, készülünk a templomokba, hogy beszéljünk, szónokoljunk vagy hallgassunk, elmélkedjünk Jézus születéséről, annak ma is áldásos hatásáról szóló beszédeket s lássuk, ahogy — úgy, képzeletünkben Bethlehem városát, vagy Bethlehem szót

magyarra fordítva „kenyérváros”-át, szellemi kenyérét, Jézus tudománya lelki táplálékát.

Ámde jut-e eszünkbe ugyanekkor, hogy Bethlehem nemcsak J. Krisztus születéshelye lett, de más valamiről is vált nevezetessé?

Júhat, jusson is eszünkbe; mert Karácson ünnepeén úgy is Lukács evangyeliomának II. része olvastatik, amelynek mindjárt az 1. verse ekként hangzik:

„*És lőn az napokban, Augustus császártól parancsolat adaték, hogy mind az egész föld (vagyis annak lakossága) összeirattassék.*”

Tehát Bethlehem akkor a nép összeiratásának helye is volt.

A *népszámlálás* ez idő szerint hazánkban is el van rendelve. Az előzetes előkészületek meg vannak téve s az, a kiadott tervek szerint eszközöltetni is fog.

Mi is — evangélikusok számba vétetünk s az eredmény az leend, hogy hazai, nemzeti, egyházi, nyelvi stb. tekintetben ki fog mutattatni, hogy hányadán vagyunk.

Nekünk evangélikusoknak azonban, ha mindjárt fájdmunkra, szégyenünkre válik is, ezen országos összeírás alapján szélesebb körű tájékozás céljából üdvös tudnunk nemcsak azt, hogy mennyi a lélekszámunk; de azt is, hogy hányan estek hűtlenségbe? kik hoztak szégyent reánk, egyházunkra, lelkészeinkre elpártolásukkal? szükséges őket számszerűleg, sőt név szerint ismernünk. Ám mindez ki fog-e derülni?

E célból helyénvaló s alkalomszerű a kérdés:

Készülünk-e?

— Bethlehembe. —

E kérdésre semmi bethlehemi csillagfény nem jelentkezik, nem mutatkozik, nem hívogat, nem vonz, jönni, menni, tenni hivatalosan nem kényszerít — legalább nekem a lelkészi hivatalon már kívül állónak tudomásom nincs; semmiféle intézkedésről nem hallok, esperesi, püspöki, kerületi, egyetemes gyűlési meghagyásról, felhívásról nem is olvastam.

A mi kitűnő kassai statisztikusunknak is elkerülte figyelmét, mikor legközelebbi veszteségeinket közölte, hogy azzal a gyászos közleménnyel egyúttal alkalmilag figyelmeztette volna a lelkésztársakat, hogy az előtérben levő országos összeírást használjuk fel a családi ívek készítésére, hogy amint a jegyzők és azoknak e célra felkért segédjei (kik főbnyire tanítók), bevégzik az összeírást, a jegyzői hivatalba menve elővegyék a végzett összeírási munkálatot s azokat lapról-lapra átnézve, kikeressék az ev. családok lapjait s az *előleges nyomtatott* minta szerint állítsák, illetőleg írják össze. (A családi lap mintájára nézve I. mai számunk hirdetési rovatát. Szerk.)

A kiállított családi íveket azután az egyező és egyezőtlenné vallású szülék szerint elkülönített csoportokba osztva, azonnal és mindég látható lesz a helyzet, a hívek és hűtlenek csoportja s azonnal tudható, látható lenne, hogy melyik családnál lehet javítólag hatni a lelkésznek magának vagy az illető családok rokonai stb. által.

Itt az utolsó pillanat! Még nem késő!

E lap, e cikk olvasói magok és általuk a szomszéd lelkésztársak is felhívhatók ily családi lapok jeles alkalmának felhasználására.

A tiszai egyházkerület e hó 28-án Miskolcon tart gyűlést. Ez még valahogy ejtheti módját, hogy e munkálat készítésére figyelmeztetheti a lelkésztársakat.

Ne szabadkozzék egy lelkész sem! Ha bármi okoknál fogva maga nem teheti, egyháza tanácsa által

vagy ennek jóváhagyása reményében bizza meg a tanítókat, vagy más alkalmas egyént — ha mindjárt az egyház pénztár terhére díjazva az ily családi ívek okvetlen összeállítására.

Hogy készüljünk
Bethlehembe?

Ily felhívást ezelőtt 30 évvel kellett volna már a lelkészekhez intézni s mivel akkor sem történt, nekem akkor az utolsó pillanatban jutott ötletszerűleg eszembe, hogy mindjárt az első, közigazgatásilag elrendelt alkalmat felhasználjam s mivel az első összeírást megelőzőleg másfél hónappal jöttem a végső lelkészi állomásra, e családi ívek alapján rögtön tájékozást nyertem a lelkek számát és hűségöket illetőleg. Iszonyodva láttam, mily óriási lopás, rablás követetett el közvetlen elődeim idején.

A második összeírás alkalmával már a 32 községre kiterjedő szórványra is kiterjesztettem e munkálatomat. Ezek alapján kezdtem a dolgokat tisztázni, a plébánosokat pörbe fogni. Ha e pörök bemutatására még Istenem időt, alkalmat, képességet enged — leírva bemutatom. Nagyon tanulságos lenne.

Most még csak annyit. — Ne gondolják különösen a falusi lelkésztársak — hogy a családi ívek egybeállításával s körükben teendő rendezkedés által eleget fognak tenni kötelességüknek — ott még kelene végezniök egyéb teendőt is. — E nemhez tartozó s ezzel egybefüggő van ám sok egyéb dolog is. És ez az, hogy az összírás alkalmából és minden év végén vagy elején vagy magok, vagy a tanító urak, vagy egyéb alkalmas egyén meglátogatják az egyes csaiádokat s kikérdezik, hogy a távol levő tagok hol, melyik városban tartózkodnak? s ha a feleletek össze lesznek gyűjtve, ezek szerint kell értesíteniök az illető tartózkodási helyek lelkészeit, hogy az ilyen nevű fiú vagy legény, leányka vagy hajadon állítólag — az idő szerint N. N. családnál mint iparostanonc, - segéd- vagy mint gyermekörző, vagy szolgáló tartózkodik s ajánlja lélekörző figyelmébe. Az illető városi lelkésznek pedig ezzel megszaporodik ugyan szintén lelkészi gondja, de ha az jól végzi, ha a cura pastoralist gyakorolja, mentve lesz sok keserűségtől és veszteségtől, amely esetleg az ilyen jöttment egyének által adandó reversális vagy áttérések-ből származik. Tapasztaltam, amit statisztikusunk nem mutatott ki, hogy épen az ily jelentések elmaradása miatt esnek meg a reversálisra és áttérésekre való csábítások a rk. plébánosok által. Ez az egyik mulaszthatlanul teendő, a másik, hogy minden lelkész nézze, vagy nézesse által 1 vagy 2 hetenként a ki-függesztett hirdetések s ha lát nála nem jelentkezett házassági jegyeseket — azok után azonnal járjon vagy járasson — s az illető távolról került jegyesek lelkészeit értesítse egykori hivatásáról s azok szülei vagy keresztszülei, rokonai által igyekezzenek visszatérítésre még az esketés előtt terelni az eltévelyedett, vagy a plébánosok által személyesen a polgármester, vagy szolgabíró, vagy járásbíró, vagy körjegyző elé reversális adásra kísért együgyű, tájékozatlan boldogtalanokat. S mielőtt az ilyenek elhagyták szülőfalujukat, tessék oly confirmációs könyvet használni, a mely szerint ily esetekre az illető más községbe távozzék kioktatást nyerhessenek, stb., stb.

És ki tudna most, hirtelen mindent elszámolni, ami ilyen összeírásból származik és következik.

Ám mielőtt pontot írnék — és soraimat végez-

ném, a mulasztásból származhat az is, hogy az illető falusi lelkész, ha ily hanyagságot tanúsít, a városi lelkész saját igazolása végett kénytelen lesz a számvevő körlelkész vagy esperesnek jelenteni a mulasztást — és viszont.

Igy menjünk hát készülődve
Népszámláló Bethlehembe.

Boldog ünneplést!

Margócsy József.

Templomavatás Nyiregyházán.

A maga egyszerűségében és jellegzetes evangélikus mivoltában felejthetetlenül szép ünnepet ült a kiterjedt, népes nyiregyházi egyház f. hó 18-án, *Advent IV. Vasárnapján*. Ekkor adta ugyanis vissza a maga, immár félévig terjedett belső berendezési munkálatai miatt tulajdonképi rendeltetésétől elvont templomát magasztos feladatának. A szertartás elvégzésére a megjelenésben akadályozott *Terray Gyula* püspök-helyettes megbízásából még f. hó 17-én érkezett városunkba *Materny Lajos* debreceni lelkész, tiszavidéki főesperes, kit az állomáson a felügyelői és lelkészi kar és az egyháztanács küldöttei fogadtak.

A hosszú decemberi éjjel fátyola alig oszladozott, máris hömpölygött a néparadat tanyákról a városba, a város utcáiról a templom felé. Megható volt hallgatni a több ezernyi nép ájtatos, lelkes énekét a templom körüli téren. A hivatalok képviselői ezalatt az egyház dísztermében várakoztak. Ott gyülekeztek a városi, az izr. nőegyletek és az evang. templom-egyesület választmányának hölgytagjai is. Onnan vonultak le zúgó harangszó mellett pontban 10 órakor a lelkészek vezetésével (Fábry és Ligeti s. lelkészek vitték a két kelyhet, Harsányi missziói lelkész a paténát, Duszik szathmárnémeti-i lelkész és Geduly lelkész a bibliákat, Paulik lelkész az agendát) a templom elé. A főesperest Balla Jenő kísérte, — Ő vitte a templom kulcsát is. A templom kapui elé érve a gyülekezet elénekelt a „Jer, dicsérjük Istent“ kezdetű közének 1. versét, majd a főesperes intonálta a szokásos antifonát, melyre a chorus felelt. Azután a felügyelő adta át a templom belső berendezési munkálatainak rövid történetére is kiterjeszkedő szívélyes üdvözlő beszéddel a templom kulcsát a főesperesnek, kérve, hogy nyissa meg s avassa fel Istennek hájlékát a maga rendeltetésére. A főesperes megnyitotta a kaput s azzal *Kovács Árpád* karnagy orgonajátékának hangjai mellett bevonult az 5000 főre tehető közönség a gyönyörűen megújított templomba. Meglepetve állottak meg a szemlélők a tágas, nagy és díszes templom előterében. A művészi izlésnek és a soha szem elől nem téveszthető puritán protestáns felfogásnak oly alkotása állott előttök, a mely egyenesen lebilincselte őket. A *Gróh István* iparművészeti iskolai tanár tervei szerint és vezetésével készült — a főhajó 3 nagy boltívét, az emeleti és földszinti részek 4—4 oldal boltívét a legizlésesebben kidomborító és mégis egy hatalmas harmonikus egészbe összefoglaló festői munka gondosan ügyelt minden oly motívum elkerülésére, a mely ellenkezne a protestáns felfogással. S azért a kupola freskó díszül a szőlőt, a kalászkoszorút, a szövétneket, a keresztet, a várat — az oldalszekélyek fő alkotó részül pedig a cartoucheokat, leveleket, virágokat, kalászt és koszorút alkalmazta. A 4—4 oszlop színezése diszkrétül érezett halványkék — márványutánezat. A derű és világosság céljait és

együttal a színharmónia élénkítését szolgálja az arany. Gyönyörű kiképzéshez jutottak az ablakmelyedések. Első tekintetre azt hihetné az ember, hogy dombormű veszi az ablakokat körül. Általában az egész festés oly szép, impozáns, derűs és mégis erősen protestáns jellegű és evangéliumi symbolumokban gazdag, hogy a Nyiregyháza megfordult fővárosi műépítészek, festők, idegen felekezetek képviselői a legnagyobb elragadtatással nyilatkoznak a tervező genialitásáról, az egész színharmóniának az 1784-ben XVI. Lajos korabeli műzlessel készült templom építészeti alapeszméjéhez való hozzásimulásáról és művészien evang. jellegéről. Általános a nézet, hogy e munkát által hazánk építészeti műkincseinek száma egygyel szaporodott. Stílszerűen illeszkedik be a meleg fehér és halványkék alapszínbe az elefántcsont színben restaurált oltár és szószék, és a Rieger-cég által szállított 30 fő és 20 mellékváltozattal bíró, gyönyörű hangú orgona. Ha még hozzátesszük, hogy az orgona kárpata is stílszerűen átalakított, bővített, hogy az egész templom padozata cementkockaburkolattal látott el, az oltár új, diszes rácsot kap, a szószékhez új feljárt készült, két diszes csillár jut a közepre, a földszinti ülőpadok mind megújítottak és az oltárra a felszentelési ünnep alkalmából Csengery Gyula úr és neje adományából 1000 korona értékű gyönyörű új terítő készült, — akkor nagyjából beszámoltunk ama nagy munkáról, a mely az egyház híveinek áldozatkészségét már közel 7 év óta, meleg érdeklődését pedig a féléves restaurálási idő folyamán lekötötte.

... Bent vagyunk tehát a művészileg renovált templomban. A hét lelkész elhelyezkedik az oltár körül. Majd letérdelnek és a főesperes intonálja az „Imádandó Isten“ t. A chorus válaszol. Azután jó az első ének, a kidolgozás alatt álló Egyetemes énekeskönyvnek az „Erős várunk“ dallamára szóló „Oh jer Sion, zengj éneket“ c. szép éneke. Ennek elhangzása után Paulik lelkész énekli a „Dicsőség-“et, Majd a gyülekezet énekli el az előbb említett gyűjteményben a „Vigyázzatok, azt kiáltják“ dallamára felvett „Megnyilt immár háza nekünk“ kezdetű éneket. Tudomásunk szerint mindkét ének Sántha Károly alkotása, s hozzátehetjük, igen szép alkalmi alkotás.

Azután vette kezdetét a tulajdonképeni avatási szertartás. Materny főesperes felolvasta az alapigéket (Aggeus. II. 9) s azok alapján tartott egy minden ízében velős, gondolatokban és képekben gazdag avató beszédet, meggyőzően fejtegetve ama tételt, hogy a megújított templom dicsőségét az adja meg, ha megszenteli azt az alázatos szívből fakadó ima, ha őrt áll mellette a hitbeli hűség, ha dajkálja azt az áldozatkészséggel párosult szeretet. A hatásos beszéd elhangzása után külön is megáldotta a szószéket, oltárt, orgonát s imádkozott az Úrhoz. Majd a lelkészek énekelték el az „Áldjad meg Isten“ kezdetű felszentelő igéket s a városi dalárda adott elő egy szép motettet. Ezután Geduly lelkész az általa előadott hirdetések során emlékezett meg a hívek példás áldozatkészségéről s fejezte ki a köszönetet és áldást mindazokkal szemben, a kik a nagy mű létesítésében segítségül voltak. Az ároni áldás és a kimenőre szóló ének elhangzása után pont délben szétoszlott a magasztos ünnep benyomása alatt álló közönség, a melynek sorában ott láttuk a tiszavidéki esperesség felügyelőjét, dr. Meskó Lászlót, a főgimnázium, templomegyesület, népiskolák, nőegyletek, városi tanács, városi képviselőtestület, ref. egyház, kir. törvényszék, kir.

p. ü. igazgatóság, Szabolcsvármegye, kir. adóhivatalok, dohánybeváltó felügyelőség, ev. egyháztanács és képviselőtestület stb. küldöttségét.

Tekintettel a főesperes családi gyászára, az egyház nem rendezett bankettet, de mintegy 40 teritékes közös étkezésen vendégelte meg a megjelent lelkészeket, egyházi előljárókat és a gyűjtésben segédkezett egyháztagokat.

A délutáni tót nyelvű istentiszteleten Geduly lelkész fejtette ki a nap jelentőségét a nagy számban egybegyűlt híveknek, — s ezzel az emlékezetes ünnepély, mely sok évi fáradozásnak, buzgó gyűjtésnek és áldozatkészségnek koronája volt, véget ért.

T Á R C A.

A parókhia.

Kongrua előtt.

(Mutatvány CSEKME FERENCZ „Képek a parókhjáról“ c. most megjelenendő füzetéből)

Miről zengett már a dal, versben és prózában egyaránt. Az erdélyi 1888. évi „Egyházkerületi törvények“ 289 §-a, — az egyházközségeket — a papfizetés szempontjából, négy osztályba sorozza.

a) Az első osztályba tartoznak azok az egyházközségek, melyekben a papfizetés 800 o. é. forint, vagy azt meghaladja.

b) A második osztályba azok, amelyekben a pap fizetése 600 - 800 forint.

c) A harmadikba azok, amelyekben a pap fizetése 500 - 600 forint.

d) A negyedikbe az 500 forinton alóli papi fizetéssel bíró egyházközségek.

Minden parókhia ismertető jele volt régebben: galambúgos kapu, melyen bóbítás majorságok Rómeó- és Juliáskodtak; alatta vasárnap délutánonként az Ároniták apraja pajzánkodott; nagyja, olyik hosszúszerű pipából füstölte saját természetét; olyik meg rokkát pergetett, vagy guzsalyról eregetett hosszú szálakat. Tiszteletes uram s tiszteletes asszonyom akkor ilyen formán mulatozának. Járó-kelők nagyokat köszöntettek és tiszteletes uram is emberséggel megsüvegelte:

— Isten megáldjon, kedves fiam!

Ma már megapadt az eklézsia fája s vele együtt a nagy és kicsi kapu is. Alig hogy reá ferjen ennyi irás éppen: „Áldás a belépőre. Épült Szabó András kurátorságában, M. Bálint Mihály által. Renoválva, Anno 1895“

Amint mondom is, a paplakok a Törvénytár 289. §-ban a fizetés arányával négy klasszisa osztatnak. Az első osztályba tartozik: ebédlő, hálószoba, nappali, iroda, vendégszoba, tágas konyha és kamara, kettős pince (a bornak és szózt káposztának), veránda, vadszölővel befuttatva; ebédlőbe és nappaliba nyíló ajtó két szárnyu, réz-sarkakkal és pakfon-kilincscsel. Benn krémszínű plüsch-diványok, kicsi és nagy fotelokkal; masszív faragott szekrények, álló-tükör, márvány-mosdó, kupolás ágyak, huszonnégy személyre kihúzható ebédlő asztal, toló kerekkel, politézott nyárfá-íróasztal mellett az irodában ottomán, pipatartó; üvegajtós szekrény mögött diszkötésű könyvek, hintaszék, jutta-függönyök minden ablakon aranyos rámaikon; márványszínű cserépkályhák. Van zongora, vannak elégedett, boldog lakói; a tiszteletes török-

sipkát hord az irodában s pacscseneit a felesége hímezte. Vannak zsúrok, szoárék, névnapok és születésnap ajándékozások.

A veránda előtt virág-ágyások s fehér pálcákon színes üveggolyók. A stakét-kerítések zöldre vannak festve s a kert mélyén a filegória, hol a tiszteletes fekete-kávézni, a tiszteletes asszony pedig vendégeivel fehér-kávézni szokott, úgy néz ki, mintegy török-mecset. (Ezt csak úgy találomra mondom, mert mecsetet nem láttam soha.) Majorságok, lábas jószágok nem szemeteznek az udvaron, csirkét nem „termesztenek” s a tejet „háztól hordják.” Elég gazdaság két kocsiló s egy ablakban ülő cicus.

*

A második osztályú papok nem részesülnek a »földnek ennyi áldásaiban,« a 289. §. b) pontja értelmében Ebédlő (hálószoba is, nagy és karikás ágyakkal), nappali (itt különben »első háznak« hívják) iroda (itt tartja a tiszteletes kocsisa a hámoskat is, nagyobb biztonság okáért, két nagy faszegen, melyet a falba, még az építés alkalmával e célra veretett az eklézsia), egy oldalszoba (amott „vendégszoba”), mely tartalék-kamra és a gyermekek tanuló szobája „egy személyben.” Milyen szívesen tanulnak itt! Különösen, mikor a kicsi mama a felesleges (dehogy felesleges!) kürtőskalácsot s a maradék pulyka-pecsenyét (elég különös, hogy megmaradt!) ide tette le. Egy évben egyszer az esperes úr is itt szokott meghálni, generalis vizitációkor. Ugy el szokta ilyenkor nézni az eklézsia irományos szekrénye tetejére helyezett vászon-nyalábokat s a külön polcon sorba rakott befőttés üvegeket. Ha karácsony tájékán járna erre, láthatna ökeme bizony egyebet is. Azon a spárgán, mely az ablaktól a szemközti falba vert szegre van kifeszítve, amúgy nyujtózknak a singgel meg nem mért kolbászok, meg az állani való szőlők. (Mintha bizony meg is állhatna ott, a hol annyi gyermek van!)

Zongora helyét az osztóváta foglalja ei, mely mellett Jolán, Vilma, Juliska felváltva szoktak pattogatni, amikor „hetesek.” Ha Jolán szó, Vilmáé a konyha s Juliskáé az udvar (tyukostól, tehenestől) és így tovább, ad infinitum; pardon, a „holtomiglanig,” mikor is aztán más házszabályok készíttetnek. Ugy is tele van már a nagy láda, sifon, mindenféle polc és szegelet szőteménnyel, hogy meg sem látszik, hogy már Málvin és Irén férjhez mentek.

Kocsinak hire-hamva sincsen itt, hanem igazszekerek járnak ki és be, hatalmas asztagba kerítve a kalongyákat. Zsurok, szoárék nincsenek, de három tal ételt mindig fel tudnak tálalni azok az áldott kezek, melyeket minden legatus olyan szívesen megcsókol.

*

Ad 289. §. c) A papi szerénységnek példányképei a III. osztályú parókhíák. Messziről nem ötlük az útas elébe salukátéros ablak-szemeivel, külső cifra-ság (valami fényes kinézés) nem teszi feltűnővé; szerényen vonul meg ott a templom tövében, a falu derekán. A község háza, meg az állami iskola úgy néz ki mellette, mint valami „uri lak”. Messziről azt sem tudod kivenni, melyik a ház s melyik a gabonás. Körülötte a kerítések jobb részt vesszőből vannak. Deszka csak éppen a virágos kert. S a ház előtt, a nagy diófán túl? Az, méh-szin. Itt, ezen a zónán már jelentkezik ez is. Tiszteletes uram itt tanulja predikációt, de nem „magolja” a viláért sem, az „ihletnek”

mindig enged egy kis helyet. Nyáron át az az irodája is itt tartja t. i. a kepe-listát, mert ebben aztán be is végződik egész nyári irodai dolga.

Luxust nem enged meg magának, de nem engedné az esperes sem. Egyszer a kúrator jó kedvében Plattent és két Lähren-t csináltatott a konyhába. Mit? Ide kell két Lähren, hát egy nem volna elég? Le-bontassa, kúrator uram — mert ha nem, egyikben magát sütöm meg.

Nappalija egyuttal raktára is régi kulcsoknak, lakafoknak, elnyűtt kerékfejeknek és már kiszolgált teknőknek és bölcsőknek. A kihúzos dívány tetején vasárnapi ruhák, hol összefogva, hol nem; fiókjában pedig régi „Protestáns Egyházi és Iskolai Lapok”, „Szemlék”, „Protestáns Közlönyök”, „Gazdasági Értesítők”.

Irodája a háló-ebédlőben is volna télen át, de aszalterítéskor mindig bomlania keil. Oh, Istenem! Akkora körleveleket kell sokszor lemásolnia, hogy háromszor is terítenek, míg elpostakönyvelni és továbbítja a kertek végénél átvezető gyalog-ösvényen.

*

Hiányos volna leírásom, mint hiányos volna a törvény is, ha nem szólana IV. osztályu parókhíaról is. A törvény így szól: „Negyedik osztályba soroztatnak az 500 forinton alóli papi fizetéssel bíró egyházközségek”. Hát, hiszen jó volna még, ha csak vagy négy krajcár hiányoznék az 500 forintból, de hát azon alól is van elég (például M.-N.-Csán 178 frt 2¹/₂ kr. Ráton 152 frt 46 kr. és így alább) Aztán, amit a törvény kifelejtett, kiegészíti a „Pályázati hirdetés”: szabad lakás. Lássuk csak ezt.

Néhány ágason (csak a belső fele megbárdolva) olyan gombatermő fedél, meigen csak akkor nem esik be, ha nem esik az eső. Amint pedig a legelső fellegek emelkedni kezdenek a láthatáron, gyors tempóban előszedetnek csuprok, fazekak, tányérok, mozsártörő, lugzókád és itatócseber s mozgósíttatnak szépen egy-egy lyuk alá. Butorok pedig ide-oda taszigáltatnak, egészen addig a pontig, hol ha tiszteletes uram egyenes vonalban fölfelé néz, nem látja az eget. S ezek elfoglalván az elfoglalható helyeket, a szent család, kihuzott eső-ernyők védvonala alatt várja az „eshetőségeket”. A presbiterium már tizszer is gyűlésezeit „a papilak újból leendő befedésének tárgyában”, s határozatba is ment, hogy: „Gondnoka megbíztatik ez ügyben”, kinek aztán sok rossz álmod okoz ez, mert akármennyit is tanakodik magában, más expedienst nem tud kisűtni, mint a „rovatali” (átkozott „közös-ügy”).

Ajtóján, a téli keményebbecske levegő ellen, kevés lévén benne a deszka, egy egész bunda van már alkalmas darabokban felszegezve. Nem is úgy néz ki már, mint egy ajtó, hanem mint egy bunda. (Szekérbe ülven vele, persze, mégis csak azt mondanák: né, viszi az ajtót).

Társas-életben nincs hiány, mert három-négy tyúk mindig tojik az ágyon (akkora lármával végezve e különben szép hivatást, hogy a kicsi baba mindig felretten álmából) s ugyanannyi kotol az ágy alatt (ezek már csendesebbek, mert anyák).

Egyetlen fényűzés e hajlékban: a megelégedés. A gyermekek. épek, szépek, jó tanulók; az asszony takarékos, dolgos; a férj ügyes, élelmes és szorgalmatos.

Mindent megaranyoz, megszentel, tündérruhába öltöztet az Istenben való bizalom.

tében megtörténik. Szeretné, ha messzebbmenő megnyugtatóssal szolgálhatna, de összeget nem mondhat, mert ez az állam anyagi helyzetével számolva, az összkormánytól függ. Az 1911. évi költségvetésben való gondoskodás már idő tekintetében sem lehetséges.

Összevetve e miniszteri kijelentéseket a lapunk múlt számának vezércikkében foglaltakkal, örömmel ismételhettük ama megállapításunkat, hogy a jövő 1911. évben tartandó állami költségvetési tárgyalás mindenkép örvendetes fordulatot tartogat számunkra. Vajha hozzáfűzött várakozásaink protestáns egyházvezérek további meleg érdeklődése és kitartó, lelkes munkája révén igazán teljesülnének.

Ostffyasszonyfalvi Ostffy István.

1830—1910.

Az esztendő végefelé járván, illő, hogy vesztéseinket is számba vegyük és kiválóbb halottainkról, akiket egyházi és világi lapjaink kellőképpen nem méltattak, legalább most utólag hálás kegyelettel megemlékezzünk.

Egy ősrégi magyar evangélikus családnak pátriárkája, az Osl nemzetségből való Ostffy István késő vénségben csendes szép halállal tért meg ez ősszel atyáihoz. Beköszöntött a gyász az asszonyfai kastélyba. Elveszti Nestorát az egykor oly népes és hírneves nemzetség, a melynek fiágon ma már csak két férfiú a fenntartója.

Ostffy István, Pálnak, az egyházi alapítványairól ismeretes kuriai bírónak volt a testvér öccse. Ők nem az asszonyfai, hanem a farádi kuriából keltek származásra. Farádi gyülekezetünk története szorosan forrott össze az Ostffyak nevével. István nagyatyja *Ostffy Mihály* és felesége Wittnyédy Borbála adott szállást pajtájában az evangélikus istentiszteletnek, míhelyt erre az engedélyt József császártól 1783. megnyerték. Ennek a Mihálynak fia, *Ostffy Lajos*, a kerületben is vezető ember, a főiskolai fundációk perceptora és a felesége, Ajkay Éva voltak a most elhunyt agastyánnak édes szülei. Akkor még három nagyreményű fiú: *Sándor, Pál és István* volt a farádi kuriának ékessége. Iskoláikat Sopronban végezték és derék fiú vált mind a háromból.

Sándor, a ki 1815. április 9-én született, átköltözött ismét az asszonyfai kastélyba s mint szolgabíró szolgálta Vasvármegyét. Kiváló tehetségű, eszes férfiú volt. A szabadságharcban mint főhadnagy vett részt. A Dráva melletti hadjáratban meghült s itt szerzett betegsége okozta korai halálát. A jeles Haubner Máté mondott felette halotti beszédet. Első jegyese, Gön-döcs Anna, Dukai Takách Judit irónőnek leánya, még menyasszony korában meghalt. Később azután a győri származású Ferenczy Máriát vette nőül. Három gyermekük maradt: Róza, Ajkay Gyuláné, Mária, Guoth Sándorné és Miklós.

Ostffy Pál, a második testvér, a ki szintén Farádon született 1821. november 13-án, mint kuriai bíró Budapesten fejezte be pályafutását 1890. január 29-én. Neki oly sok érdeme van hazai és egyházi életünkben, hogy méltó lesz vele más alkalommal külön is foglalkoznunk.

A harmadik derék testvér végre a most elhalt

Ostffy István. Ugyanazon szülőktől Farádon 1830. január 3-án született. Sopron városához régi diák-kori emlékek fűzték. Azért az itteni lapokba még öregségében is szeretett írogatni. Főispánja volt a Deákuti Vármegyének. Egyike azoknak az ifjaknak, kik 1848-ban pesti és győri mintára egy kis iskolai forradalmat rögtönöztek és 15 kemény pontokba foglalták össze nyomatásban is kiadott kívánságait. Azután pedig a szót tette váltva nyomban siettek a harcmezőre.

Ostffy István is dicsőséggel vette ki részét a szabadság harcából. Életrajzi adatai közt olvassuk, hogy Görgey seregébe beosztva vonult Buda alá, majd pedig Répássy táborával a Tisza mellé, a hol Szolnoknál és Kápolnánál ütközött meg az ellenséggel. A szolnoki csatában találkozott Vidos Mártonnal, a Radetzky ezred főkapitányával s ennek közbenjárásával lépett át az Atilla-huszárokhoz, a kikkel Dembinszky seregében több kemény ütközetet állott ki. Egy alkalommal csákoja, melyen megakadt a golyó, menteite meg a haláltól; a Bega partján pedig egy orosz dzsidas tiszt pisztolyának golyója fúrta át bal lábát és ezen súlyos sebesülése után is néhány nap múlva részt vett a temesvári véres ütközetben.

A szabadságharc leverése után beosztották az osztrák seregbe s 1851-ig Veronában és Velencében szolgált mint közlegény. Innen visszatért édesatyjához Farádra. Nappal a gazdaságban dolgozott, éjjel pedig a Klapka—Wetter-féle, majd Garibaldi felkelésének tervét szövögette, melyet a porosz hadjárat tett azután feleslegessé.

Visszatérése után élénk részt vett egyházi ügyeinkben is. Pál bátyjával együtt küzdött ő is a pátens ellen. Ennek Farádról való távozása után, utódjául gyülekezeti felügyelőnek választották meg 1863-ban. S ezt a tisztelet, bár ekkor már két más gyülekezetnek is felügyelője volt, készséggel fogadta el. Buzgóságát és áldozatkészségét hirdeti a farádiaknak akkor készült szép orgonája és az új iskola.

Utóbb a politikai ügyek kötötték le figyelmét. 1875-ben a csornai kerület választotta meg országgyűlési képviselőnek, de ilyen minőségben csak egy cikluson át szolgált hazáját. Azután ismét családi birtokán Farádon gazdálkodott. Majd pedig Mihályiban megvásárolván a Roth-féle kastélyt, ide telepedett át.

Egy ősrégi ároni családnak nemes sarját, Perlaky Jolánt, Dánielnek, a győri felügyelőnek leányát, a nem rég elhalt Perlaky Eleknek nővérét vette el feleségül 1868-ban. Igen súlyos veszteség érte családi kertjüket egyetlen leányuknak, Ostffy Arankának viruló hajadon korában bekövetkezett halálával. Zábrák Dénes egyházi poétánk egy szép elegiával emelt emléket a felejthetetlen kedves leánynak. Ez a csapás mély nyomot hagyott az édes apának lelki világában.

De azért a nemzeti és egyházi ügyek mind végig érdekelték. Időnként a soproni helyi lapban szívesen közölt régi emlékeiből s ezek közt családjának fényes múltjából is. 1906-ban írta még, hogy 1849-ben a pozsonyi tűzerek ágyúin ez a felírás volt: *Nicolaus Ostffy, Comes de Ostffyasszonyfalva*. Az asszonyfai vár szétrombolása után ugyanis az ágyúk egy része a bécsi arzenálba, más része pedig Sopronba került. István Nádor 1848-ban Sopronból elvitette az ágyúkat s a független magyar kormány a pozsonyi tűzér ütegnek adta át, melynél Ostffy is szolgált. Kápolnánál Ostffy-ágyúkkal is tüzelgetett a németre. Úgy hal-

lotta, hogy a bécsi arzenálban ma is megvolnának az Ostffy-ágyúk s ezt a megjegyzést fűzi hozzá: „Az osztrák császár a magyar királynak ajándékozhatná ezeket az ereklyéket.”

Abból az időkből valók ezek az ágyúk, mikor Ostffy Miklós várát 1680-ban Fekete István kőszegi pap miatt porrá lövették. (Megírtam ennek történetét népies verses formában a Harangszó 1. számában.) Erre nézve más tanúra is hivatkozhatom. Kiss Sándor győri presbyter beszélte nekem, hogy soproni diák korában ők még két ágyút az említett felírral azon a bástyán láttak, a melynek helyére a mai díszes kaszinót építették. Tüzi eset idején szoktak löni vele vészjelül. Ostffy István is diák korában ezeket ott látta s bizonyára fájó érzéseket keltettek benne.

Az utóbbi időben, a midőn már a betegség is erőt vett rajta, egyetlen fiában, dr. Ostffy Lajosban talált vigasztalást, a kinek Kemenesalján, az ősi kuruc fészekben országgyűlési képviselővé történt megválasztását még megérte.

Eltének aikonyán Mihályiból átköltözött Asszonyfára szeretett fiának védő szárnyai alá. Itt érte őt a csendes halál ez évi szeptember hó 16-án. Harmadnap Asszonyfán a régi Ostffy-kastély udvarából temették igen nagy gyászoló közönség jelenlétében. Hérints Lajos farádi és Hutter Zsigmond csöngői lelkész végezte a gyászszertartást. Azután pedig a korporsót halottas kocsin Csöngé, Beled és Vadosfa községeken át Farádra vitték s itt helyezték el a családi sírboltban.

Az igaznak emlékezete áldott. Méltó fiut hagyott maga után, a ki a dunántúli kerületben mint a népiskolai bizottság elnöke már is fontos tisztséget tölt be egyházunkban.

Az Osl nemzetség már a középkorban is a XII. század óta fontos szerepet játszott és magas állást vívott ki a világi és egyházi életben. A reformáció kora óta kiválóbb tagjai voltak Ostffy Jakab sopronmegyei alispán a 16-ik, Ostffy Miklós a 17-ik, Ostffy Mihály, az első dunántúli felügyelő a 18-ik és Ostffy Pál a 19-ik században. Róluk más alkalommal fogunk megemlékezni.

Payr Sándor.

BELÉLET.

Boldog karácsonyi ünneplést kívánunk lapunk minden barátjának. Áradjon el az evangélikus hajlékokban a karácsonyi örömhír áldásaiból fakadó béke és szeretet szelleme, a mely egyedül terem áldott gyümölcsöket a családokban és a gyülekezetekben. Még egyszer, boldog ünneplést! . . .

A szerkesztőség.

Dr. Zsilinszky Mihály állapota. Mint örömmel értesülünk, dr. Zsilinszky Mihály v. b. t. t., bányakerületi felügyelő állapota határozottan javul. Az erős kötésbe helyezett láb ugyan még nem teljesítheti hivatását, de gondos ápolás következtében legalább annyi haladás már biztosítva van, hogy a beteg naponként mintegy félórára felöltözködjék és segítséggel némi mozgást is végezhet. Öszintén kívá-

nunk az érdemdús egyházvezérnek mennél hamarabb teljes felgyógyulást.

Lapunk mai számához az „Evang. Óralló” VII-ik évfolyamára, az 1911-ik évre szóló előfizetési utalványúrlapot mellékelünk és kérjük t. előfizetőinket a jövő évi január 1-étől kezdődő előfizetési összegek szíves beküldésére. Nyiregyházán 1910. dec. 23. . . . *Kiadóhivatal.*

Tudomásul. Értésemre esett, hogy a most megindult püspökválasztási mozgalmakkal kapcsolatban némelyek nem átalják azt a hirt terjeszteni rólam, mintha az Urban elpihent püspökünk ellen az elmúlt nyáron a világi lapokban megjelent hirlapi támadásokban nekem részem lett volna. Kijelentem, hogy ez szemenszedett valótlanosság, aljas rágalom. A hirlapi támadásokról, sem semmiféle erre irányuló készülődésről nekem előzetesen teljességgel semmi tudomásom nem volt s aki ennek eilenkezőjét hirdeti, az rágalmaz. Csak már a közlemények megjelenése után hívták fel azokra figyelmemet jóbarátaim. — Azt nem csodálom, hogy akadnak olyan sötét lelkek, a kik — ki tudja, miféle önző szándékból — rólam ilyen híreket terjesztenek. Végtelenül csodálnám azonban, ha azok, a kik engem ismernek, az ilyen híreszteléseknek egy percig is hitelt tudnának adni. Semmiféle cél érdekében soha nem volt szokásom jellembevágó, nemtelen és tisztességtelen eszközök használata. Nagyon méltónak találnám tehát, ha velem szemben is nehezebb és tisztességesebb eszközökkel küzdenének. Nyiregyházán, 1910. dec. 22. *Geduly Henrik.*

Testvéri közeledés és protestáns vallásos est Ungváron. A missiói lelkész kezdeményezésére megtartották Ungváron az első protestáns vallásos estét. — Végre a megértés jegyében jutottunk s a szeretet útjára léptünk. A testvéri szeretetnek folytonos ápolása megtermette a maga gyümölcsét. Most már kart-karba téve, vállat vállhoz vetve működik a két egyház lelkésze úgy helyben, mint a vidéken lakó protestáns hívek lelki gondozása körül! Talán ez idő szerint ez az első eset széles e hazában, hogy a két egyház szövetkezve, eszményi célok, magasabb szempontok szolgálatába szegődött s bízunk a jó Istenben, hogy a siker el nem marad. A vidéken lakó protestáns hívek számára járási központokban, — egyszer az ev. lelkész tart sátoros ünnepek másodnapján istentiszteletet s oszt urvacsorát, kinek-kinek a maga hitelvei szerint, — másszor a ref. lelkész. Így nem forgácsolódnak szét az erők s mindig több vidéki központban tarthatunk istentiszteleteket s láthatjuk el a szükséges lelkiekkel a vidéken szétszórta élő híveket. A protestáns vallásos esték tartására Ungvármegye törvényhatósága, — illetve alispánja, a legnagyobb készséggel nyitotta meg a vármegyeház hatalmas termének kapuit. A nagy szeretettel ápolott vallási békeségnek és türelemnek egy szépen ápolott érett gyümölcse ez is. A dec. 18-án rendezett vallásos est minden tekintetben sikerült. A vármegyeháza nagyterme egészen megtelt előkelő közönséggel s valláskülönbség nélkül, minden rendű és rangú hiveinkkel együtt. — Margócsy Aladár lelkész buzgó imája után Komjáthy Gábor lelkész fejtegette a vallásos esték célját, ki-

emelve azoknak különösen a hitélet erősítése, intenzívebbé tétele szempontjából szükséges voltát. Utána Romanec Margit szavalta el Székács Józsefnek „Jákob kútja” című költeményét nagy hatással. Oly gonddal dolgozta ki a szép költemény minden részletét, annyi érzéssel szavalta el, hogy méltán rászolgált a tetszésnek frenetikus megnyilvánulására. Bódis Ferenc, reáliskolai tanár tartott szabad előadást „a létfentartás küzdelméről” Vonzó előadása mindvégig lekötötte a hallgatóság figyelmét. Előadása tele volt mélyen járó gondolatokkal, igazságokkal — különösen meglepte a hallgatóságot a szentírásban való nagy jártassága s általános teológiai tájékozottsága, ami különösen világi embernél manapság ritkaságszámba megy. Az énekkar nagy szabatosággal, szép összhangban előadta 4 hangon a »Jövel szent lélek Ur Isten.« »Mint a szép hűvös patakra,« »Erős várunk az Ur Isten« című egyházi énekeket. A protestáns estéket folytatólagosan megtartják egész tavaszig, a melyeken több országos nevű kitűnő ereje a prot. egyháznak fog előadást tartani.

Lelkésziktatás. A tállyai evang. egyház, melynek temploma arról nevezetes, hogy abban kereszteltek meg Kossuth Lajost, f. hó 18-án örömmünnepet ült. Ekkor iktatták ugyanis hivatalába a nyugalomba vonult Hajász Pál lelkész utódját, Varsányi Mátyás eddigi újpesti segédlelkészt. Az ünnepélyt közel s távolból egybesereglett hittestvérek és a Tályán lakó idegen felekezetteliek élénk érdeklődése tette díszesebbé, emlékezetessé. A lelkészek közül Túróczy Pál főesperes, Czékus László abaujszántói és Tóth József fancsali lelkész jelentek meg. Ott voltak továbbá Sóhalmi György és Benkovics Imre egyházfelügyelők, valamint Bogár Lajos, Purubszky és dr. Vietórisz József egyháztanácsosok Nyíregyházáról. A beiktatási szertartást emelkedett, lelkes, magas színvonalon álló beszéd és ima keretében Túróczy Pál főesperes végezte. A derék ifju lelkészt, kit magas színvonalon álló tudományos készsége és buzgósága híre Tályán megelőzött, — testvéri melegséggel üdvözlőjük s kívánjuk működésére az Ur legjobb áldásait.

Hirdetések és pályázatok.

Pályázat.

Az árvai ág. h. ev. egyházmegyében levő zsakói egyházközségben

lelkészi állomásra

pályázat hirdettetik. Az egyház kongruás lévén (kongrua 660 kor. 79 fill.) a törvényes jövedelem biztosítva van.

Szolgálati nyelv: iót.

Folyamodók a tiszai ág. h. ev. egyházkerületi lelkészválasztási szabályzatban előirt okmányokkal felszerelt kérvényeiket 1911. évi január hó 15-ig a főesperesi hivatalhoz küldjék.

Alsókubin, 1910. dec. 12-én.

Lehoczky Miklós
egyhm. felügyelő.

2—2.

Novák S. Pál
főesperes.

Pályázati hirdetés.

A körmendi ág. hitv. evang. egyesület kántor-tanítói állásra pályázatot hirdet.

Javadalma: 1200 korona fizetés havi előleges részletekben; 9 öl tüzelő fa saját használatra, 2 öl tűzifa az iskola fűtésére, alapítványok kamatából mintegy 80 korona; stóla-jövedelem, három szobás lakás, kert használat.

Kötelessége: hat osztályu iskolát és ismétlő iskolát vezetni, kántori teendőket végezni, a gyülekezet belmissziói munkásságában részt venni.

Német nyelv ismerete kívánatos. A zenében gyakorlottak előnyben részesülnek.

Pályázati határidő: 1911 január 12-ke.

Kérvények alulírott lelkészi hivatalhoz küldendők. Mellékelni kell: 1. tanítói és kántori diplomát, 2. eddigi szolgálati bizonyítványokat, 3. családi viszonyokat feltüntető bizonyítványt.

A gyülekezet fentartja magának a jogot, hogy a pályázók közül néhányat próbára meghívjon.

Körmend, 1910. december 15.

Kapi Béla.

1—1

ev. lelk. iskolasz. elnök.

Pályázat kántor-tanítói állásra.

Pusztavám (Fejér-m) evang. kántor-tanítói állására dec. 31-ig pályázatot hirdet. Fizetés: 368 kor. készpénz, búza: 12 és fél p. m., rozs: 12 és fél p. m., tavaszi: 12 és fél p. mérő, must: 453 lit, fa: 6 öl, tandíjváltás címén államsegély: 55 kor. Egy temetésért 50 fill. — Három ünnepi offertorium. Kert a ház mellett: 858 □-öl, föld: 3 és fél hold. Két hosszú 4—5 órai és 4 rövid 1 órai fuvar és a szükséges malomfuvarok. Két nagyobb és egy kisebb szobás lakás, konyhával és a szükséges melléképületekkel. Az egész iskolára eddig szolgált fapénz megváltására az egyház 110 kor. államsegéiyért folyamodik, a melyért a tanító az egész iskola fűtéséről gondoskodni tartozik.

Kötelesség: az iskolaszék által kijelölendő osztályok tanítása és az összes kántori teendők. Kötelessége továbbá az egyházközség évi számadásainak elkészítése, a lelkésznek akadályoztatása esetén hivatalos teendőiben helyettesítése és az egyházi énekkar vezetése. — A német nyelv teljes birása szóban és írásban szükséges. 2—2. *Iskolaszék.*

Csillárokat templomok, gyülestermek és magánlakások számára, **fali- és asztali lámpákat, gyertyatartókat, keresztelő-medencéket és kannákat, urvacsora-kelyheket,** valamint mindenféle disztárgyat készít bármilyen fémből művészi kivitelben és jutányos áron: **PETRIK MIKLÓS Budapest, II., Várkert-rakpart 1. sz.** (a Lánchidi csavargözös-állomással szemben).

Pályázat lelkeszi állásra.

A gömöri ágost hitv. evang. egyházmegyébe ke-belezett *gömörpanyiti* magyar nyelvű egyház lelkeszi állására pályázat nyíttatik.

Ezen állással a következő javadalmazás van egybekötve: 1. Négy szobából álló lakás, tágas ud-varral, mellékhelyiségekkel és kerttel. 2. Az egyház-tól készpénzben, gabonában föld, rét termésben és palást díjban 1201 korona és 64 fillér, azaz Egyezer-kétszázegy korona és 64 fillér. 3. Kongruában 398 korona és 36 fillér, azaz háromszázkilencvennyolc korona és harminchat fillér.

Jelentzők teljesen felszerelt kérvényeiket folyó évi december 28-ig alólirott főesperesnél adják be.

Kelt Gömörpanyiton és Rozsnyón, 1910. dec. 8.

Terray Gyula s. k.
főesperes.

2-1

Kubinyi Géza s. k.
egyhm. felügyelő.

A népszámlálás alapján összeállítható
családi **ívek** készen vásárolhatók

MARGÓCSY JÓZSEF

ny. ev. lelkesznél □ **LOSONCZON.**

Igen előnyös
feltételek!

Nagy erkölcsi haszon
a parochiában!

Orgonaépítési műintézet

Rieger Ottó

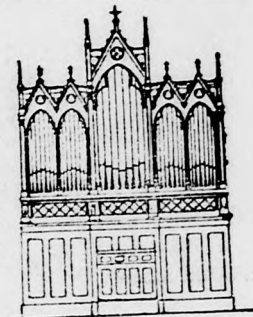
hazánk legnagyobb orgonájának (a király orgo-nájának a koronázási templomban) alkotója, villamos gépekkel berendezett cs. és kir. udvari orgonagyára

Budapest, VII., Garay utca 48.

□ ○ □

Cs. és kir. udvari szállító, a Ferenc József-rend lovagja. A párisi, bécsi, stb. kiállításokon kitüntetve. —

Kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta légnyo-másu csőrendszerű (pneuma-tikai) tartós, nemesanqu orgonákat szállít. 38 év óta 1600 orgonát — köztük a király orgonáját, amely mű 80 változatu és villanyerőre van berendezve — szállított. — Mindennemű orgonajavításo-kat és hangolásokat lelkiismeretes pontossággal teljesít.

Tervezeteket és mintarajzokat kívánatra díjmentesen küld.

Pontos és legjobb :: **ÓRÁK** 5 évi jótál-lás mellett!

Egyházi szentedények, úrvacsora-kelyhek, keresztelő-kannák és medencék, borkancsók.

Arany és ezüst ékszerek, evő-eszközök, china-ezüst disztárgyak részletfizetésre is.

Pontos kiszol-gálás

Jutá-nyos arak!

POLGÁR KÁLMÁN

műorás és ékszerész, az ev. ref. egyházak szállítója,

BUDAPEST, VII. Erzsébet-körút 29.

Javításokra s vidéki megrendelésekre különös gondot fordítok. Arjegyzek 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.

100-33